

MuseumsIntro

Museum Stavanger

Amy Koppen Padgett

Erfaringer

Hva har du lært?

Planleggingsprosessen og gjennomføringen av et slikt forskningsprosjekt på museum med mange deltagende avdelinger har vært meget interessant for oss. Å gi tilbudet et felles rammeverk og form som både kan gjenkjennes og gjennomføres godt på tvers av flere museumsbygg, samtidig som det tilpasses eksterne undervisningssystem, har vært en veldig lærerik prosess.

Hvordan vil du tenke om et nytt prosjekt?

Jeg stiller meg svært positiv til et nytt prosjekt og mener det er mye å hente både for museene og besøkende i prosjekter av dette slaget. Det hadde derfor vært ønskelig å fremme og ha mer mer tid til slike prosjekter, for å kunne gjennomføre dem på best mulig vis.

Hvordan har/kan erfaringer endre arbeidet i museet?

Prosjektet har fremmet tettere tverrfaglig samarbeid. Både på tvers av MUSTs museer og i forhold til tettere sammenknytning opp mot norsk språk og kultur for å fremme samfunnsforståelse.

Hva er dine beste råd?

I samarbeid med elever og lærere vil prosjektet ta form eller endre retning underveis. Her gjelder det å ikke tviholde på tøylene, da med litt lett veiledning finner prosjektet en form som er nyttig for både museet og skolene, og som derfor vil ha gjenbruksverdi for deltagende institusjoner og deres elever.

Hva er det viktigste verktøyet?

For oss ble de viktigste verktøyene sansebruk i kombinasjon med dialog. Dialogen foregikk ikke bare på norsk, men også på morsmål. Målet med dette var å fremme ikke bare norsk språk, men et ønske om å oppfordre til deltagelse i norsk kultur og å gi et eierskap til museer som en del av et felles kollektiv. Ofte ble dette satt i kombinasjon med oversettelse, noe som også ble et viktig verktøy i å fritt sette ord på egne tanker og inntrykk før språket kom på banen. I forbindelse med samtaler rundt objekter de kunne ta på, lukte eller prøve, ble dialogen levende og ønsket om å fortelle og dele sine historier og innblikk fremmet.

møt språket – på museum

Klassen står rundt bordet i Naturlaben med noe blandede ansiktsuttrykk. Nysgjerrighet, avsky, varsomhet og iver står side om side i gruppen. På bordet ligger et mylder av hodeskaller, tunger (både falske og ekte), pels, utstoppede dyr, løse fuglevinger- og bevertenner på avveie. Alt dette skal klassen lære om. Før timen er ute står de også rundt en frossen pigghå. En av elevene forteller om sin første fisketur, hvor hun fikk en hai på kroken, og museet blir spurt om det er mulig å få jobbe som frivillig. Andre poserer med gevir til tinningene under ivrig fotografering med spørsmål om det er gevir eller horn de har pyntet seg med. Hva skjedde?

En introduksjon til språk og kultur, medborgerskap og museer

Kanskje elevene rett og slett fikk møte teorien fra klasserommet i en mer sanselig og dermed «ekte» setting. Ordene på papiret fikk en fysisk form, en farge, lukt og tekstur på en måte det kan være vanskelig, om ikke umulig, å få til i et vanlig klasserom. Dette har mye å si når man lærer et nytt språk og en ny kultur å kjenne. Museet fungerte her som en brobygger mellom undervisningen og samfunnet og språket for elevene. Hva er egentlig en ås, en rokk, en kjuke eller en kav? Hva betyr knusktørr og hva er en bjørnetjeneste? Hvor vil man møte slike begreper i hverdagen hvis man bor

i en by i Norge? MUST (Museum Stavanger) ønsker derfor å undersøke problemstillingen: Kan museer brukes som en introduksjon til Norge gjennom språkopplæring?

MuseumsIntro er et formidlingstilbud til elever i innføringsklasser ved læringscentre, mottaksskoler i videregående skole og norsk-intro klasser ved universitetet, og blir en introduksjon for denne målgruppen, både til norsk språk og museer som arena for læring og sammenkomster. Formidlingen er tilpasset læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, og tar opp krav til grunnleggende ferdigheter og kompetansemål herfra. Tilbudet skal ikke erstatte vanlig klasseundervisning, men fungere som et supplement ved å gi språkopplæring kontekst i en sosial situasjon. Elevene blir så samtidig bedre kjent med byen og regionen. Målene med prosjektet er å bidra til språkopplæring, integrering og inkludering. Vi ønsker derfor også å undersøke muligheten for at den økte språk- og kulturforståelsen kan føre til større grad demokratisk dannelse og en økt følelse av medborgerskap¹ da dette er faktorer som er sentrale for inkludering.

Prosjektet søker også samtidig å gi kompetanse om lokal historie og kultur, samt tilrettelegge for bedre dialog og erfaringsutveksling mellom museene og innvandregruppene med hensikt om å stimulere til mer bruk av museene. MUST søker

¹ Dannelse referer her til demokratisk dannelse. Vi ser dette som et individs mulighet og kapasitet for å delta i offentlig debatt og samtale. Dette krever ofte forkunnskap om norsk samfunn og natur. F.eks. kan man stille svakt i debatt rundt ulvejakt hvis man har liten kjennskap til ulv. Medborgerskap tolkes her som en følelse av tilhørighet og et medeierskapsforhold til samfunnsfelleskapet.

derfor å etablere tettere kontakt med institusjonene for norskopplæring i vår region, da vi mener at museene kan spille en viktig og sentral rolle som bidragsyttere i inkluderings- og integreringsarbeidet i lokalmiljøet. Vi ønsker å videreutvikle tilbudet i samarbeid med ulike læringsinstitusjoner og med representanter fra målgruppene for å sikre god dialog og medvirkning.

Prosjektets bakgrunn

Museumskonsolideringen Museum Stavanger (MUST) består av ti museer, og dekker en bred variasjon av tema og tidsperioder. Dette inkluderer fagområdene kunsthistorie, naturhistorie og kulturhistorie, herunder byhistorie, barndomshistorie, maritimhistorie og industrihistorie. Vi arbeider strategisk med å utvikle tilbudet vårt til grupper i samfunnet som har spesielle behov, slik at vi i tråd med vårt samfunnsoppdrag og med museets visjon er relevante for et bredt spekter av publikumsgrupper. For å øke tilgangen til våre mangfoldige tema og tidsperioder samarbeider museene i MUST om formidlingstilbudet MuseumsIntro, hvor seks av ti museer vil delta i prosjektet.

Den tidligere eksisterende varianten av prosjektet viser allerede tegn på slike muligheter, da de få gruppene som har deltatt har oppsøkt museene igjen med ønske om å inkludere nye grupper. Her var tilbudet bare tilgjengelig på et par museer uten felles fremgangsmetode og struktur, men det ble allerede eksperimentert med bruk av frikort og flere av skolene ga allerede uttrykk for et ønske om en formalisering av programmet. Det er her ønskelig å videreutvikle, evaluere og koordinere prosjektet til et tilbud som kan profilere og tilrettelegge de deltagende museene som et naturlig supplement for læreinstitutionene, samt føre til trygghet for elevene i sine språkevner og videreutviklingen av disse. For å oppnå dette skal tilbudet utvikles i tett samarbeid med studenter, lærere og elever fra de aktuelle målgruppene, som blant annet skal delta i våre pilotprosjekt. En styrke ved prosjektet er at etter gjennomføring av dets pilotprosjekt, er grunnlaget for et fast museumstilbud muliggjort, og MUST har mulighet til å kunne opprettholde tilbudet til målgruppen basert på ordinære budsjetter etter at oppstartskostnadene er dekket.

I det tidligere eksisterende Intro-tilbudet tar læringsinstitusjonene selv kontakt med de enkelte museene og bestiller individuelle besøk. Dette har fungert bra, og er noe vi ønsker å videreføre

slik at gruppene kan velge sitt eget tempo og egne fag. Vi ønsker også å kunne tilby dem flere valgmuligheter for tilrettelegging av programmet, da flere besøkende lærere har uttrykt at de har vært engstelige for å ta kontakt med museer tidligere på grunnlag av manglende tilrettelegging for gruppens behov. Tilpasningsdyktighet og sterk pedagogikk er her derfor viktig.

MuseumsIntro ønsker så å kunne tilby tre forskjellige trinn innen vanskelighet, samt for- og etterarbeid for å forberede elevene på besøket. Både for- og etterarbeidet er også inndelt i disse tre trinnene for å gjøre opplegget brukervennlig for både besøkende elever og deres læreinstitutioner. Disse trinnene har som mål å gjøre museumsbesøket mer tilgjengelig for klasser med forskjellige utgangspunkt, men gir også prosjektet gjenbruksverdi, da grupper kan delta flere ganger med økt språkforståelse på forskjellige nivåer av formidlingen i løpet av sin skolegang. Fasiter skal også utvikles for å gjøre tilbudet brukervennlig også for læreinstitutionene.

Våre samarbeidspartnere og målgruppe

MUST har gjennom flere år hatt tett og godt samarbeid med Johannes Læringscenter som gir opplæring til flyktninger og innvandrere i barnehage og grunnskole samt voksenopplæring. Det er inngått en formell avtale med læringscenteret som samarbeidspartner og alle prosjektets pilotgrupper stammer herfra.

Opplegget vil også være relevant for andre institusjoner som allerede kjenner til den eksisterende formidlingsvarianten av MuseumsIntro ved MUST, blant andre Universitetet i Stavanger, Godalen vgs. og International School of Stavanger. Det er også ønskelig å nå ut til mindre organisasjoner som f.eks. den polske søndagsskolen og andre lignende skoler for å informere om det kommende tilbudet, slik at også disse kan benytte seg av tilbudet i fremtiden.

Oppleggets pilotgrupper ble gjennomført på MUST Stavanger museums naturhistoriske avdeling, med et naturhistorisk opplegg rundt norske dyr og deres anatomi.

Hvordan er MuseumsIntro formet – Tema og innhold

Omvisningene er utviklet for å styrke elevenes/studentenes kompetanse på lokale ord og begreper, og tema for omvisningene er alt fra klesdrakter og arbeidsliv, til lokal flora og fauna.

På Stavanger kunstmuseum introduseres f.eks. elevene/studentene for norsk landskapsmaleri fra 1800-tallet, og formidlingen tar utgangspunkt i begreper knyttet til natur og landskap, som værforhold, årstider, bebyggelse, mennesker og dyr. Vi fokuserer på ord som deltagerne vil ha bruk for i sin hverdag og som de kanskje har ekvivalenter for i sitt morsmål, fremfor å introdusere fagspesifikke eller nye ord. På Stavanger museums naturhistoriske avdeling møter elevene en biolog som viser eksempler fra den norske faunaen og deler kunnskap om hvordan dyrene lever og hvor de bor. Formidlingen fokuserer på navnsetting av dyrearter og deres kroppsdeler (f.eks. pels, vinge, labb). Metoden er deskriptivt utforskende og skal stimulere til dialog, der den enkelte kan delta ut fra sine egne språklige premisser.

Før det fysiske museumsbesøket blir gruppene derfor tildelt forarbeid som kan bli brukt i forberedende undervisning i skolene. Vi har etter tett samarbeid med Johannes Læringscenter valgt å satse på tre vanskelighetsgrader innenfor dette for grupper med forskjellige kompetansemål innen norsk språk: Nivå 1, 2 og 3. Dette samsvarer hvordan slike organisasjoner ofte inndeler sine egne klasser innenfor forskjellige «spor», heller enn å fokusere på hvor lenge elevene har vært i Norge eller hvilken aldersgruppe de er innenfor. Dette forarbeidet varierer fra bildekort som skal navnettes, hvor elevene kun skal lære å sette ord på illustrasjonene til mer detaljerte oppgaveark. Lærerne kan her selv velge ut forarbeidet, og forberede sin klasse i samsvar med deres evner. Museumsbesøket følges også opp med tilsvarende etterarbeid langs disse tre språk-trinnene. Både for- og etterarbeidet kommer med fasit, for å gjøre opplegget brukervennlig for besøkende lærere.

Nivå 1 (Alfa)

Nivå 1 består av grupper med liten kunnskap i norsk språk og/eller kort- til ingen tidligere skolegang. Fokuset i forberedende arbeid er her på språkforståelse og verbal læring, og ingen tekster er tatt i bruk, kun bilder/tegninger og enkle ord. Økt begrepsforståelse og ordforråd danner grunnlaget for denne formidlingen.

Gruppens forarbeid består av bildekort med illustrasjoner av ting som museumspedagogen vil snakke om under deres museumsbesøk. Her skal de lære ordet for illustrasjonen, f.eks. ordet «bjørnen» og lære og uttale dette.

Vår pilotgruppe ble ikke tildelt etterarbeid, men dette er noe vi jobber for å kunne tilby i fremtiden

i form av en tegneserie som kan snakkes om og tegninger som kan fargelegges. Det oppfordres også til at klassene tar bilder, som kan bli brukt til gjenfortelling av dagen.

Nivå 2 og 3

Nivå 2 og 3 er grupper med bedre- eller god kommunikasjonsevne og moderat- til lang tidligere utdanning. Her er forarbeidet mer variert i form, og har et fokus på oversettelse. I forkant av hvert besøk får gruppene tilsendt en ordliste, slik at de kan forberede seg på ord og begreper som de kommer til å møte under museumsbesøket. Her varierer ordene litt mellom trinnene, med mer detaljerte ord for Nivå 3.

Forarbeidet følges opp av en oppgave hvor elevene skal oversette andre veien, fra morsmål til norsk, når de skal svare på spørsmål med egne ord. I våre pilotgrupper, med naturhistorisk opplegg, innebar dette spørsmål som «Hvilke dyr finnes i ditt hjemland?» og «Finnes det farlige dyr i ditt hjemland? Fortell hverandre historier.» Denne typen oppgaver virket veldig bra på begge trinnene og ble møtt med stor fortellerglede. Koblingen oppgaven skapte mellom egne erfaringer og innsikt samt muligheten til å ta utgangspunkt i sitt morsmål, gjorde det også enklere og mer motiverende å tilegne seg de norske betegnelse i historienes gjenfortellinger.

Nivå 2 og 3 ble også utdelt tekster som klassene kunne jobbe med etter museumsbesøket. I våre pilotgrupper tildelt tekster om bjørn. Nivå 2 jobbet med «Bjørnen sover» og «Hvordan bjørnen ble stubbrumpet», mens Nivå 3 også ble tildelt en samisk myte angående opprinnelsen på samiske bjørnejakt-ritualer og bakgrunnen for begrepet «en bjørnetjeneste» i tillegg.

Evaluering

På en skole i Stavanger sitter en klasse og forbereder seg for en tur ut til byen: til museum! Her skal de lære om spennende norske dyr ... bjørn, ulv, gaupe ... mens en av elevene kikker på arkene sine innser han at han aldri har sett noen av disse under sitt opphold i Norge. Han vrir seg i stolen, til han ser de besøkende museumspedagogene. «Hva heter de dyrene dere har så mange av?» Han tegner et lite insekt med mange rynker, og ler høyt når han finner ut hva Stavangers vanligste dyr faktisk heter: Skrukketrollet!

Johannes Læringscenter, 25. september 2018.

FRIKORT

–en dag, ni museer

LØSES INN MOT BILLETT

V
V/B
V/B
V/B
V/B

● Frikort for opptil fem gjester.

Våre fire pilotgrupper ble både evaluert internt av en museumspedagog under opplegget, samt en ekstern skriftlig evaluering av opplegget av klassenes lærere i etterkant. Målet med dette var å forbedre potensialet for prosjektet for alle deltagere. Oppleggets pilotgrupper ble gjennomført på MUST naturhistoriske avdeling. Museumspedagogen for denne avdelingen gjennomførte formidlingen av klassene, under evaluering av museumspedagog for kulturhistorie. Museumspedagogene for natur- og kulturhistorie observerte også en runde med forarbeid ved Johannes Læringssenter. Det ble her vurdert at trinn-basert forarbeidsmateriale gjorde opplegget lettere for lærerne å gjennomføre, og dermed mer attraktivt og levedyktig.

Under selve besøket var effekten av slikt forarbeid veldig tydelig: Gruppene hadde bedre oppmøte og deltagelse enn til vanlig. Det ble stilt mange oppfølgingsspørsmål rundt både fag og språk under opplegget, og elevene virket interessert i både å kunne bruke den tilegnede

kunnskapen og få se tingene de hadde lært om «på ekte». Noen av de største utfordringene vi støtte på i forbindelse med pilotprosjektet gjaldt tilpasningen av de forskjellige nivåene og innholdet i dem: Hvor relevant var utvalget av vårt fagstoff? Hvordan kan vi vite i hvor stor grad fordelingen vår av fagstoffet inn i tre forskjellige nivåer virker?

I det innledende eksempelet ovenfor la vi fort merke til at selv om det virket naturlig for oss å lære eleven om erkenorske rovdyr som bjørn og ulv, var ikke dette dyr de hadde et forhold til. Spørsmålene vi fikk gjaldt heller lokale insekter, fugler og kjæledyr. Her valgte vi å møte gruppene på halvveien, med et fagstoff som både inkluderer norske dyr fra villmarken og dyrene som ble etterspurt.

For å vurdere fordelingen av fagstoffet inn i tre forskjellige nivåer, har MUST her jobbet tett med lærerne fra Johannes Læringssenter, både i produksjonen av selve vanskelighetsgradene samt deres for- og etterarbeid. Museumspedagogene for natur- og kulturhistorie deltok også i en runde med forarbeid på alle nivå for å observere. På tross av dette er det ikke alltid klart om nivået passer for klassen. Dette er en utfordring også MUSTs andre museer vil støtte på i vår videre implementering av programmet, da de forskjellige fagfeltene krever hver sin omtolkning i forbindelse med denne kategoriseringen. Vi oppfordrer her til dialog med klasseforstanderen i forkant av hvert besøk for å kartlegge gruppens behov og nivå, for så å trappe opp eller ned. Lærerne kan også velge å bare bruke deler av et nivå for- og etterarbeid for å tilpasse klassene bedre. Dette bør også kommuniseres mellom læreren og museumspedagogen. På tross av dette, mener vi at trinndelingen her er av høy verdi da tilrettelegging av programmet gjennom bruk av forskjellige nivå også senker terskelen, og gir prosjektet mulighet til å fange opp klasser som kanskje ellers ikke ville deltatt i museumsbesøk. Det har altså vært veldig viktig å ha god kontakt og kommunikasjon med læreinstusjonene for å optimalisere opplevelsen for gruppene.

Dialog i etterkant av besøkene og ønskede resultat

Vi er overbevist om at gode forhold bygges over tid. Vi ønsker derfor å systematisere MuseumsIntro, slik at gruppene får mulighet til å besøke flere, eller alle våre museer i løpet av et semester eller skoleår. Etter besøket får elevene en gratis familiebillett som gjelder alle våre museer i løpet av en dag. Dette frikortet dekker opp til fem museumsgjester og blir

utdelt etter hvert besøk. Målet er at de skal ta med seg familie eller venner og kunne videreformidle opplevelsen på museet.

I tillegg til dette ønsker vi å legge opp til gjenbesøk senere i språkopplæringen. Klassene er på disse institusjonene i flere år, og kan i løpet av denne tiden benytte seg av MuseumsIntro på flere nivåer ettersom språkkunnskapene forbedres. Gjennom slik oppfølging er målet både å åpne museet som arena for denne målgruppen, samt å fremme både språkevne og valgmulighet for fremtidig utdanning og demokratisk dannelse gjennom økt forståelse- og vokabular rundt diverse tema.

Hvorfor sanser og dialog?

Meld. St. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking* åpner med påstanden om at tilgang til kultur er viktig i et demokratisk samfunn, da det legger grunnlaget for likestilling og ytringsfrihet og har positive effekter for både individet og samfunnet samt legger grunnlag for utvikling og læring.² Også Kulturdepartementet og MUSTs plan for formidling årene 2016–2020 vedtar at dette skal være tilgjengelig for alle, og innebærer målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling og ulike strategier for å nå forskjellige målgrupper.³ MUST hevder også at museene er pliktet til å utvikle sin folkeopplysningsrolle og trekke til seg et bredere publikum fra lokalsamfunnet, og være tilgjengelige for alle, her også gjennom målrettet tilrettelegging for ulike grupper gjennom aktuell formidling. MuseumsIntro er et program som søker å fremme disse målene om å inkludere alle i muligheten til å ta i bruk museets kulturelle- og naturhistoriske tilbud gjennom utdanning, og å drive frem ny kunnskap og inkludering for målgruppen.

I Grete Bro Thuestads masteroppgave *Museenes samfunnsrolle og potensial som utdanningsinstitusjoner. Utdanning til demokratisk medborgerskap?* beskriver hun museer som «kunnskapsbaserte og uavhengige

utdanningsinstitusjoner (som) kan være sentrale aktører i utdanningen av demokratiske borgere».⁴ Denne refleksjonen rundt museer som institusjoner med stort potensial for utdanning og dannelsesbegrepet, er noe MUST mener står sentralt i museenes virksomhet. Her deler vi ikke bare Thuestads, men også Olga Dysthes syn på dannelse som tett forbundet med begrepet medborgerskap, da både begrepet «demokratisk dannelse» og «medborgerskap» setter søkelyset på hva det innebærer å være medlem av et samfunnsfelleskap. Dysthe trekker også frem at dette innebærer de objektive rettighetene og pliktene som et samfunnsmedlem har, og hun vektlegger også et subjektivt forhold til samfunnet. Det baseres på det følelsesmessige tilhørighetsforholdet og identifiseringen med samfunnet, og som del av dets politiske felleskap.⁵

Dette er en del av den tilhørigheten MUST ønsker å skape gjennom introduksjonen til (og mestringen av) norsk språk og kultur som del av sitt mål om inkludering. Vi drar også nytte av Mette Boritz, som fremhever den dialogiske undervisningen som sentral i medborgerskapet, da elevene blir medprodusenter av kunnskap ved å hele tiden kunne være til stede med egen stemme. Hun ser dette som en viktig del av demokratiseringen, og kan føre til at elevene føler seg som en del av samfunnet og kulturen ved å gi dem medeierskap uansett forutsetninger.⁶ Dette ville gi prosjektet langvarige ringvirkninger. Ved dags dato er det vanskelig å si fast om dette målet er oppnåelig da slike resultater ikke lett lar seg måle, men gjennom økt språk- og kulturforståelse er dette en spennende mulighet.

Noe som kanskje er lettere å måle, er prosjektets bruk som en introduksjon til Norge gjennom språkopplæring. I masteroppgaven *Museet som norskfaglig læringsarena* stiller Ingrid Tjemsland spørsmål ved hvordan museer kan brukes som en norskfaglig arena i samarbeid med skoler, med fokus på kulturforståelse, dannelse og kommunikasjon.⁷ Hun viser her blant annet til at hun ikke har

² St. meld. nr. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking*, 7.

³ St. meld. nr. 49 (2008–2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*, 155.

⁴ Thuestad 2013. *Museenes samfunnsrolle og potensial som utdanningsinstitusjoner*, III.

⁵ Dysthe, Bernhardt og Esbjørn 2012: *Dialogbasert undervisning. Kunstmuseet som læringsrom*, 33.

⁶ Boritz 2018. *Museumsundervisning – Med sanser og materialitet på kulturhistoriske museer*, 78–79.

⁷ Tjemsland 2016. *Museet som norskfaglig læringsarena – Undervisning ved Stavanger maritime museum, Norsk hermetikkmuseum og Norsk grafisk museum perspektivert gjennom tre sentrale begreper i læreplanen for norskfaget: Norsk som sentralt fag for kulturforståelse, kommunikasjon og dannelse*, 3.

⁸ Tjemsland, 5.

MuseumsIntro er et høyt sanselig undervisningsopplegg, hvor konseptet materialitet benyttes.

funnet tidligere eksisterende samarbeidsprosjekter mellom skole og museum med norskfaget som midtpunkt, på tross av at noen museer har vært villige til å legge formidlingen sin opp mot norskfagets kompetansemål, hvis dette ble etterspurt.⁸ Dette fører til at MuseumsIntro fyller et behov som ingen tidligere prosjekter har fylt med henhold på museer som arena for språk, men også i inkludering av konsepter som kulturforståelse og dannelse. Siden opplegget er laget for akkurat dette formålet, har våre pilotgrupper og deres læreinstusjoner gitt uttrykk for at dette er noe som er av nytte i utdanningen, og skaper en trygghet for grupper som ellers kan oppleve museumsbesøk som avskrekkende grunnet manglende tilrettelegging for gruppenes behov.

Tjemsland viser til Christina Marie Lehman Marwolds masteroppgave, *Ikke en vanlig dag på skolen!*, som diskuterer verdien av museets evne og mulighet til å skape «lærelyst, entusiasme, innsikt og en dypere forståelse rundt tematikken som tilbys».⁹ For å oppnå dette resultatet har MUST valgt å ta i bruk teori fra både pedagogisk sansebruk og dialogisk undervisning.

MuseumsIntro er et høyt sanselig undervisningsopplegg, hvor konseptet materialitet benyttes. Det fysiske møtet mellom elevene og gjenstandene er her sentralt og museet ønsker å fremme læring gjennom sansebruk. Dette gjelder både gjenstandene de fysisk kan ta på eller prøve, og gjenstandene de kan se i museets montre. Boritz mener at sanselig læring ofte har blitt bortglemt og forsømt, men at ved å benytte det fysiske potensialet museer har, åpner det for en mulighet for innlevelse og opplevelse som er vanskelig å oppnå i klasserommet. Når elevene står ansikt til ansikt med originale eller ekte gjenstander står museet sterkt, sett fra et pedagogisk perspektiv, grunnet undervisningens materielle nærhet til tema og den lave terskelen for sanselig tilgang. Hun

mener også at sansebruk skaper nye dimensjoner og dybde i undervisningen via sensorisk stimuli, som blir en guide for elevene gjennom ukjente tema, og at sanser hjelper oss å forstå ting i henhold til avstand, kultur og tid.¹⁰

Målet er her at museumsundervisningen skal være opplysende gjennom deltagelse. Dette blir f.eks. gjort ved at elevene får sett et bilde av en ulv eller en rev, både i forarbeidet og under besøket, hvor de samtidig fysisk får holde et reveskinn eller en hodeskalle fra en ulv. Denne deltagelsen, gjennom bruk av sanser som fysisk kontakt, smak og lukt, skjer også via dialog, som så å si blir naturlig i alle utstillinger. Med MuseumsIntro opplevde vi at denne kombinasjonen hadde virkning, og at elevene ikke bare fikk forbedret språkevnen, men også forlot museet med en større forståelse for norske dyr og natur samt beskrive ord i den forbindelsen (myk, stri, farlig, lokal osv.). Vi mener derfor at det er et stort potensial i bruk av museer som en introduksjon til Norge gjennom språkopplæring.

Slik bruk av dialogisk- og sanselig undervisning kan også benyttes med andre typer grupper, og det virker som det er en kombinasjon som engasjerer elevene. Dette er ikke MUSTs første sansebaserte program. Prosjektet «Supersans», et opplegg for klasser med spesielle behov, bygger også på sansebasert undervisning, og har vært en suksess grunnet det sterke pedagogiske underlaget. Kombinasjonen av dialogisk undervisning, sansebruk og muligheten til forberedelse gjennom forarbeid gjør også programmet veldig brukervennlig, og både MUST og andre har mulighet til å benytte seg av dette også for andre undervisningsgrupper. Vi opplevde at denne lave terskelen førte til at flere grupper ønsket å benytte seg av opplegget.

For å oppnå de ønskede målene i størst mulig grad, tar prosjektet i bruk gjenbesøk samt for- og etterarbeid. Tjemsland viser også til Marlene

⁹ Tjemsland, 6.

¹⁰ Boritz, 16, 23–24, 168–69.

Mothes og hennes mastergrad *Samarbeid mellom lærere og formidlere ved klassebesøk til eksterne arenaer*, som understreker at et museumsbesøks sjanse for å være vellykket står og faller på skolens for- og etterarbeid og samarbeid mellom lærere og formidlere langs klare kommunikasjonslinjer.¹¹ Ved å utarbeide dette for- og etterarbeidet for skolene, ønsker vi at dette skal skape en trygghet for elevene ved at de kan forberede seg på besøket, og for læreinstusjonene da dette kan tilpasses klassens behov og studienivå. Både elever og lærere kan dermed stille mer forberedt og med et klarere innblikk i besøkets innhold og akademiske nivå. Dette kan potensielt føre til bedre språk og kulturforståelse, og til en økt følelse av mestring av både fag, språk og museet som arena for de deltagende elevene.

MUST ønsker at de deltagende elevene skal oppleve museet som en arena hvor også de kan aktivt delta som medborgere. Vi mener at dette begynner med en mestringsfølelse og en trygghet som MuseumsIntro kan være med på å skape. Gjenbesøket, både på samme museum og på de andre MUST-museene, øker oppleggets lengde. Visse studier viser at gjenbesøk kan brukes som en indikator på hvor effektivt et undervisningsopplegg vil være for videre engasjement i ettertid, spesielt hvis man klarer å engasjere gruppen emosjonelt eller kreativt.¹² MUST ønsker derfor å oppfordre til gjenbesøk som en del av opplegget, via oppleggets gjenbruksverdi, gjennom nivådeling samt bruk av frikort etter hvert skolebesøk.

MuseumsIntro har som nevnt også møtt på en utfordring i løpet av pilotprosjektet når det gjaldt hvordan å best tilpasse prosjektets vanskelighetsgrader og tema til gruppens behov. Det har derfor vært viktig med god kontakt og kommunikasjon med læreinstusjonene, helst med faste kontaktpersoner, men dette har vært vanskelig å gjennomføre. Vi har opplevd noen kontinuitetsproblemer med kontakt-gruppene. Et av resultatene er at vi ikke fikk snakket med klassene om hvordan de opplevde læreprogrammet, før klassen var oppløst. På tross av dette, fikk vi tilbakemeldinger og veiledninger fra de involverte lærerne, samt snakket med elevene underveis, og mottok tilbakemeldinger på prosjektets vanskelighetsgrader og tema. Dette har vært spesielt viktig, da det ofte ble gjentatt av lærerne

at de ellers sjelden benyttet seg av museum ettersom vanskelighetsgraden aldri var korrekt, og at besøkene ofte virket avskrekkende for elevene. Dette understreker for oss hvor viktig det er at opplegg av dette slaget følges opp med god dialog med klasseforstanderen i forkant av hvert besøk, for å kartlegge gruppens behov og nivå med god pedagogikk og fleksibilitet av museumspedagogen. Dette gir opplegget mulighet til å fange opp klasser som kanskje ellers ikke ville deltatt i museumsbesøk.

MuseumsIntro er et formidlingsprosjekt med stort potensial til både direkte og indirekte nytte for de læreinstusjonene og elevene som benytter seg av programmet. Grunnet prosjektets store tverrfaglige omfang gjennom MUSTs mange museer, har deltagende klasser tilgang til bred kunnskap innenfor norsk natur og kultur. Dette skaper mulighet for økt språkforståelse og fagkunnskap for å lære om, forstå og delta i samtale rundt disse fagfeltene og temaene. MUST håper at dette også kan medføre den indirekte effekten av demokratisk dannelse og medborgerskap i gruppen, og er glade for muligheten til å videreutvikle dette programmet videre i de kommende årene, med nye fagtema og i nye utstillinger som del av et fast museumstilbud. Forhåpentligvis ser og hører vi mange flere engasjerende historier fra hele verden, delt rundt pigghåen eller med hendene fulle av horn, i årene fremover. ●

---

¹² Shwartz m.fl. 2012. *Urban Biodiversity, City-Dwellers and Conservation: How does an Outdoor Activity Day Affect the Human-Nature Relationship*, 1–2. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0038642>.

¹¹ Tjemsland, 6.

Referanser

Boritz, Mette 2018. *Museumsundervisning – Med sanser og materialitet på kulturhistoriske museer*. Danmark: Syddansk Universitetsforlag.

Dysthe, Olga, Nana Bernhardt og Line Esbjørn 2012. *Dialogbasert undervisning. Kunstmuseet som læringsrom*. Oslo: Fagbokforlaget.

Stortingsforhandlinger. Meld. St. 49 (2008–2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*.

Stortingsforhandlinger. Meld. St. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking*.

Norges offentlige utredninger 2013: 4. *Kulturutredningen 2014*.

URL: <https://www.regjeringen.no/contentassets/1e88e03c840742329b9c46e18159b49c/no/pdfs/nou201320130004000dddpdfs.pdf>.

Shwartz, Assaf, Alix Cosquer, Alexandre Jaillon, Armony Piron, Romain Julliard, Richard Raymond, Laurent Simon, Anne-Caroline Prévot-Julliard 2012. *Urban Biodiversity, City-Dwellers and Conservation: How does an Outdoor Activity Day Affect the Human-Nature Relationship*.

DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0038642>.

Thuestad, Grete Bro 2013. *Museenes samfunnsrolle og potensial som utdanningsinstitusjoner. Utdanning til demokratisk medborgerskap?* Masteroppgave i Kulturstudier. Porsgrunn: Høgskolen i Telemark.

Tjemsland, Ingrid Lise 2016. *Museet som norskfaglig læringsarena – Undervisning ved Stavanger maritime museum, Norsk hermetikkmuseum og Norsk grafisk museum perspektivert gjennom tre sentrale begreper i læreplanen for norskfaget: Norsk som sentralt fag for kulturforståelse, kommunikasjon og dannelse*. Masteroppgave i undervisning med fordypning i Norsk. Bergen: Universitetet i Bergen.